

SARS e sikere dikopano tse supang tswelopele tsa Mabatowa tsa World Customs Organization East and Southern Africa ho tloha ka la 12–16 Motsheanong 2025

Tshwane, 16 Motsheanong 2025 — Ditshebeletso tsa Lekgetho tsa Afrika Borwa (SARS) di sikere kopano ya 41 ya Sehlopha sa Tshebetso sa Mabatowa sa Mokgatlo wa Lefatshe wa Bolaodi ba Meedi (WCO) sa mabatowa a Botjhabela le Borwa ba Afrika (ESA) ho tloha ka la 12–14 Motsheanong, le kopano ya 31 ya Lekgotla la Taolo ho tloha ka la 15–16 Motsheanong 2025. Dikopano tsena di ne di lekola botjha tswelopele e entsweng nakong ya tlaleho ya 2024–2025 le ho phethela Mawala a matjha a Lebatowa la ESA (2025–2028). Kopano ena e ne e kenetswe ke ditho tsa taolo tsa bolaodi ba meedi, ditheo tsa mabatowa, mmoho le balekane ba bang. Sena se tobokeditse boitlamo bo matla bo mabapi le diphetoho tsa mawala, kaho ya bokgoni, mmoho le momahanyo ya lebatowa.

Kopano e tobokeditse tema e bohareng e kgathwang ke taolo tsa bolaodi ba meedi ho bebofatsa kgwebisano, tlhophiso ya mehlodi, le ho sireletsa setjhaba. Puo e ka sehloohong e ne e le Tumellano ya Pebofatso ya Kgwebisano, e tlang ho thusa ho theola ditshita tsa kgwebisano le ho suthisa tshebetso e sa phethahahalng, e kang ya ditshita tseo e seng tsa ditharifi tse phahamisang ditjeo le ho sitisa momahanyo ya ikonomi.

Jwalo ka setheo se kgontshang kgwebisano, WCO ke lentswe la bohlokwa le tshehetsang seabo sa Afrika kgwebisanong ya lefatshe mmoho le ditumellanong tsa matjhaba. Kananelo ya Sebaka se Lokolohileng sa Kgwebisano Kontinenteng ya Afrika ke phihlollo ho tse mabapi le kgwebisano e pakeng tsa dinaha tsa Afrika. Le ha ho le jwalo, katleho ya yona e itshetlehile hodima bokgoni ba bolaodi ba meedi ba ho fedisa ditshita tseo e seng tsa ditharifi le ho bebofatsa motsamao o thelang feela pakeng tsa madiboho. Ho fihella sepheo sena, Ashor Sarupen, Motlatsaletona la Ditjhelete Afrika Borwa, o qollotse disebediswa tse kang dikgokahano tse ntlafaditsweng, tshebetso ya dintho le pele di fihla, mmoho le mananeo a Basebedisi ba Tjhaetsweng Monwana ba Ikonomi e le a bohlokwa lenanetsamaisong. O hlokometse hore tsena di hloka botsetedi bo tswellang ba mekgwatshebetso ya dijithale mmoho le hore moralo wa motheo wa sejwalejwale o dule o sebetse ka ho phethahala. Ka phephetso e tshwanang, ke ho shebana le kgolo e potlakileng ya kgwebisano ya elektronike (e-commerce), e hudisang mekgwatshebetso e teng ha jwale ya bolaodi ba meedi ka thata.

Ian Saunders, Mongodikakaretso wa WCO, o buile ka kabelo ya WCO ho ntshetsa pele maano a arabelang le a akaretsang bohle a bontshang ditlhoko tse fapaneng tsa mabatowa. Selemo sena se tshwaya nako ya diphetoho mabapi le ka moo WCO e buisanang le ditho tsa yona kateng. Hwa bohlokwa diphetohong tsena ke ho ntshetswa pele ha Moralo wa Maano wa WCO, o tlang ho phethelwa ka 2025. Moralo ona wa bohlokwa o ikamahanya le mookotaba wa monogwaha wa diphetoho tse nang le molemo, tse kgannwang ke ditho, le tse itshetlehileng hodima tsa sejwalejwale le tshebedisano. Matsapa a ho ntlafatsa ditshebetso tsa WCO, a tshehetswang ke ditlhahiso tse tjhaetsweng monwana le dikabo tsa tekanyetso, a ntse a tswela pele ho

bapa le mawala ana. Ha a phethela, Mongodikakaretso o boletse hore “WCO e ntse e itlamme ka ponaletso, nepahalo, le ho jara boikarabelo bo thehilweng hodima bolaodi ba meedi bo tlang ho phethahatsa boitlamo ba ona ba tshebetso e phethahetseng, tshireletseho le katleho”.

Khomishenara ya SARS Mong. Edward Kieswetter o tobokeditse bohlokwa ba lebatowa la WCO ESA, e leng setlamo sa dinaha tse 24 tse tobaneng le diphephetso le menyetla e tshwanang. Lebatowa lena ka kakaretso le na le botsitso, le ruile ka mehlodi ya tlhaho, mme le eme setjaro ho una ditholwana tse molemo bakeng sa baahi ba lona. Katleho e tla hloka mawala a hlophisitsweng, menahano e nang le boqapi, mmoho le boitlamo ba kopanelo ba kgolo ya bohle. Taolo tsa bolaodi ba meedi di tlameha ho momahana, ho sebedisa data, ho notlolla tshepiso ya kgwebisano ya elektronike, le ho tebisa bolekanie le makala e setjhaba le a praevete. Ka kopano le tshebedisano e sebete, lebatowa la ESA le ka fihella tswelopele e lebisang bokamosong bo kopanetsweng le bo botle.

Ha a tswela pele, Khomishenara o hlokometse hore ka Sebaka se Lokolohileng sa Kgwebisano Kontinenteng ya Afrika ho hlokeha hore ho lekolwe botjha ditshebetso tsa bolaodi ba meedi le hore ho ananelwe boqapi. Hwa bohlokwa, ho ile ha ipiletswa ho WCO hore e sebedise bokgoni ba yona ho kganna ho tsamaisana le ditlwaello tsa lefatshe mmoho le tshebedisano e ntlafetseng pakeng tsa makala a setjhaba le a praevete. Taolo tsa bolaodi ba meedi di tlameha ho okamela tsa kgwebisano, eo e sa tlamehang feela ho ba e sebetsang ka ho phethahala, empa e le e sa tlo ba leeme, le e tla ba le seabo ho bopa di-ikonomi tse tsetsepetseng le tse akaretsang bohle. Kopano e phethetswe ka hore ditshebetso tsa sejwalejwale tsa bolaodi ba meedi di tlameha ho thusa ho fokotsa ho dutla ha lekgetho, ho theola ditjeo tsa kgwebisano, le ho atolosa motheo wa lekgetho wa kgwebo. Mekgwatshebetso ya dijithale e akofisa metjha ya kgwebisano, ha nyalanyo ya mabatowa yona e momahanya le ho ntlafatsa tlhodisano. Ka ho ntlafatsa bolaodi ba meedi, kopano e hlokometse hore dinaha di ka notlolla melemo e felletseng ya kgwebisano tlasa Sebaka se Lokolohileng sa Kgwebisano Kontinenteng ya Afrika.

Ha re phethela, Khomishenara o bolotse hore "ntle le qeaqeo taolo ya tsa bolaodi ba meedi lefatsheng ka bophara bo tjamelane le diphetoho tse sokang di bonwa, tse boptjwang ke diphetoho tsa theknoloji, tse ka bakang kotsi tse dulang di fetofetoha, mmoho le ho hloka botsitso bo aparetseng lefatshe. Le ha diphetoho tsena di tla ka diphephetso tse kgolo, di boela di re neha menyetla ya ho aha ditheo tse tsetsepetseng, tse loketseng bokamoso, ha feela e le hore re etsa tsena tsohle ka tsela ya diphetoho tse hlophisitsweng, metjha e tataiswang, le tshebedisano ya mabatowa".

Seboka se phethetse kopano ena ya 31 ya Lekotla la Taolo ka ho hlophisa dikgetho, tseo ho tsona Afrika Borwa e ileng ya kgethwa ke bongata ho nka maemo a Motlatsamodulasetulo wa WCO ESA ho tloha ka la 1 Phupu 2025. Jwalo ka Modulasetulo, Afrika Borwa e lebelletswe ho ntlafatsa ditlhophiso tsa puso le ho ntlafatsa tswelopele ya ofisi ya lebatowa ha ka lehkaoreng le leng ho ntse ho phethahatswa mawala a tlang pele

a lebatowa, ho akareditswe le diphetoho tsa dijithale, bolaodi ba meedi ba sekwalelwale, kgothaletso ya pokello ya lekgetho, mmoho le tshebedisano ya lebatowa. Tema ena e ntlafatsa kgahlamelo le maemo a Afrika Borwa lefatsheng ka bophara. Madagascar e ile ya kgethwa ho ba Motlatsi wa Motlatsamodulasetulo mme Kenya ya ba Setho sa Tlatsetso sa Khomeshene ya Maano ya WCO.

Ho fumana lesedi le fetang lena, ka kopo ikopanye le SARSMEDIA@sars.gov.za.